

Ob prazniku »Dnevu žena«

Ta članek je namenjen vam, drage sodelavke, vam kot delavkam in materam. S svojim delom v naši tovarni skušate doseči, da bi bilo vaše življenje in življenje vaše družine lepo, udobno ...

Obenem se še vedno, morda nezavedno, borite za uveljavitev vseh svojih pravic iz dela, da opravljate tudi taka dela, katera so včasih lahko le moški in da ste zanje tudi pravilno poplačane.

Vaša vloga matere je morda v družbi neprecenljiva, saj nam je vsem jasno, da še tako slabe matere ne more nadomestiti nobena še tako dobro organizirana družbena skrb. Vaša ljubezen do otrok in skrb za njihovo vzgojo v zdrave in zrele osebnosti, so neprecenljive vrednosti za celotno družbo. Zato je prav, da se vam celotna družba zahvali za vaš delovni prispevek in skrb za razvoj otrok, bodočih upravljalcev, ki še vnaprej podpira praznovanje praznika žena in s tem boj za pridobivanje vseh pravic še zatiranih žensk.

Naj vam tudi tovarna ELMA zaželi čim več osebne sreče in kar največ delovnih uspehov, obenem pa še dolgega sodelovanja.

Jana Gostinčar

Veliko ljudi je pri nas zaposlenih, vsak dan prihajajo na delo, po končanem delu odhajajo na svoje domove med može, otroke, skratka v družino v kateri so center vsega dela in skrbi. Gotovo se boste vprašali o kom neki le govorim. To so naše sodelavke, žene matere, ki bodo 8. marca praznovala svoj praznik — dan žena.

Vsepovsod se pojavljajo naše žene, tako pri delu na delovnem mestu kot žene delavke, na družbenopolitičnem področju kot žena aktivistka, na kulturnem, športnem in podobnih področjih javnega življenja. Vse žene ne glede na starost, izobrazbo, razgledanost, nam vsem pomagajo s svojim delom graditi našo družbo, našo domovino, da bomo vsi v njej kot ena družina, da bomo ustvarjali in dosegali pri delu na vseh področjih še boljše in večje rezultate kot smo jih do sedaj.

Glede na to, da se bliža praznik naših žena sem se sprehodil po naših oddelkih in v oddelku štanc sem srečal našo dolgoletno tiho in mirno sodelavko Končan Franciško, ki je pri nas zaposlena že dobrih 25 let.

Predno je prišla k nam je tov. Končanova krajšo dobo delala pri GP Tehnika, nato pa je prišla k nam. Delala je skoraj v vseh oddelkih, tako v montaži, bakelitu, vrtalnici, pešal oddelku, 10 let je delala v impregnaciji pri bivšem Vidmarju, ki je spadalo pod Elmo, nato pa je prišla na štanice, kjer je še danes. Vseskozi je delala v tri izmene, šele sedaj ko zakon prepoveduje nočno delo žensk dela samo

na dve izmeni. Delo na štancih je za žensko dokaj naporno, tako je tudi pri tov. Končanovi pustilo sledi, saj je že večkrat bolehalo za različnimi boleznimi prav tako pa si je pri tem delu poškodovala tudi roko. Potožila pa je tudi, da je delo na štancih vsaj kar se tiče osebnega dohodka premalo cenjeno. Povedala mi je še, da so nekatere štanice tudi stare in dotrajane in pa tudi orodja in pa delo z njim dostikrat vse premalo zavarovano. Delo je fizično dokaj težko, saj je potrebno dostikrat trak z vso močjo vleči skozi orodje, s tem v zvezi pa so tudi norme dokaj napete in včasih težko dosegljive. Ko sem tov. Končanovo vprašal kako je kaj zadovoljna z družbeno prehrano pri nas, mi je povedala, da si malico nosi s seboj, ker ima dietno prehrano. Takih sodelavcev je pri nas še nekaj, ki imajo tudi dietno prehrano in verjetno ta načeti problem ne bi smel kar tako obviseti v zraku.

Tov. Končanova v prostem času rada prebere kakšno dobro knjigo, drugače pa ima doma vse polno dela. Stanuje v provizorijih zraven tovarne in je zaradi svojega sina že večkrat dala prošnjo za primernejše stanovanje, vendar do sedaj še ni uspela.

Zaželimo na koncu tov. Končanovi, da bi se med nami in v krogu svojih sodelavcev še naprej tako dobro počutila kot se sedaj, njej in pa vsem ostalim sodelavkam pa iskreno čestitamo za njihov skorajšnji praznik — 8. marec.

Janko Brezovar

Mednarodni praznik žena — 8. marec je trajni proces uveljavljanja pravic

ISKRENE ČESTITKE OB 8. MARCU
— DNEVU ŽENA
ŽELI VSEM SODELAVKAM

UREDNIŠKI ODBOR STIKA

Produktivnost in varčevanje

Dnevni časopisi, radio in TV nas seznanjajo, da je produktivnost v letu 1975 precej nižja kot v letu 1974. Tudi pri nas v Elmi se je zmanjšala, oziroma padla. Zakaj tako, kje so vzroki se sprašujemo in ocenjujemo.

Na sindikalnem zboru delavcev TOZD Tovarna gospodinj-skih aparatov Črnuče, nam je bilo podano poročilo o bolezenskih izostankih in denarnih nadomestilih, ki jih tovarna plačuje do enega meseca bolniškega staleža. Iz poročila je bilo razvidno, da so v bolniški odsotnosti v glavnem mlajši sodelavci.

Tehnološke, proizvodne in tržne spremembe zahtevajo, da se delavci hitro priučijo zahtevam novega stroja ali novemu tehnološkemu postopku dela. Delavci za te spremembe nimajo poslušati oziroma želje, da bi znali opravljati več različnih delovnih operacij, kljub temu, da imamo po pravilniku za nagrajevanje uveden dodatek za uvajanje, ki ni majhen. Ob premetitvah na drugo delovno mesto se takoj pojavljajo bolniški izostanki. Teh primerov ni malo in delavci jih med seboj dobro poznajo.

V obratu površinske obdelave imamo tudi »sezonske« bolezenske oziroma »bolezenske« dopuste, ki jih nekateri delavci prinašajo iz drugih republik, ter se časovno ujemajo z njihovim dopustom ali obiskom doma. Da se tako dela torej vemo, vendar

se o tem še redko javno in odkrito govori, saj bi morali obsojati tiste, ki si prilaščajo nezastužen dohodek.

Tudi nedelavnost in nedisciplina ter samovoljno skrajševanje delovnega časa so vzroki za nižjo produktivnost. V samih obratih se bodo morali delavci hitreje znebiti lenuhov in nediscipliniranih delavcev, ki si prilaščajo predčasni odhod z dela ali predčasni odhod na malico po svoji presoji.

Veliko naših problemov za padec produktivnosti nastaja zaradi tega, ker premalo nekvalitetno delamo. Tudi miselnost, saj imamo kontrolo bo že ona izločila, je zelo draga. V industrijsko razviti ZR Nemčiji, je delavec proizvajalec odgovoren za kvaliteto izdelanih kosov, oziroma se čuti odgovornega in sposobnega za svoje delo. Skrbi za svoje delovno okolje tako, da ga po končanem delu uredi in pripravi za naslednji dan. Slabe kose izloči, ter se po posvetu z nadrejenim odloči o načinu popravila, saj direktnega izmeta praktično ne poznajo oziroma ga je zelo malo.

Če bo v množici interesov po boljšem doslednejšem varčnem delu zavlada tudi v tovarni, saj doma to znamo, se bo tudi v naši produktivnosti in obenem tudi v dohodkih premaknilo na vzgor.

Jože Bolcar

8. februar — slovenski kulturni praznik

Minilo je že nekaj dni od spomina smrti Franceta Prešerna, našega največjega pesnika in prvega resničnega umetnika v našem knjižnem razvoju, saj njegove pesmi hipoma povzdignejo slovensko književnost na sodobno evropsko raven. Prešernove ideje o narodu, družbi in odnosih med ljudmi vplivajo na vsa kasnejša gibanja pri Slovencih: na mladoslovene, moderne in NOB.

Prešeren se je rodil v kmečki hiši v Vrbi na Gorenjskem. V očetovem rodu je bilo več izobražencev, tako da ni bilo nič nenavadnega, da je bilo bistremu Francetu že kmalu določeno, da bo postal gospod. Iz osnovne šole v Ribnici je prišel v Ljubljano, kjer je od 1813—1821 dovršil šest razredov gimnazije in dva letnika filozofije. Iz ohranjenih uradnih spisov je razvidno, da je bil odličen učenec, nič pa ne vemo o tem, ali je že tedaj pisal pesmi.

Po študiju v ljubljanskih šolah pa ni odšel v bogoslovje, kakor so želeli strici in starši, temveč na dunajsko univerzo, kjer je študiral pravo. Na Dunaju se Prešeren ni posvetil le študiju prava, temveč se je po-

glabljal tudi v študij filozofije in prebiral sodobno evropsko romantično književnost. Kot visokošolec je že pisal pesmi, vendar je večino teh kasneje uničil. Leta 1828 se je vrnil v Ljubljano, vendar tu samostojnega odvetništva ni dobil, čeprav se je zanj potegoval, še posebno v letih ljubezni Primičeve Julije.

Prešerna je to zapostavljanje hudo žalilo. Šele dve leti pred smrtjo je dobil samostojno mesto v Kranju. Ko pa sta mu umrla še prijatelja Čop in pa Smole je ostal Prešeren duhovno osamljen. Tak je bil do smrti 8. februarja 1849.

Zato nas 8. februar kot vsako leto v tej kratki, a ustvarjalno bogati dobi, ki nas loči od leta 1849, ko je preminil pesnik France Prešeren, obudi v novo doživetje njegove umetnosti in ustvarjalnosti današnjih dni, ki snuje iz tega velikega izročila. Ta dan, ki smo ga posvetili v slovenski kulturni praznik, naj spominja na vero in voljo človeka, ki je iz revnega življenja znal in zmogel jeziku in narodu ustvariti tisto umetno, izpovedno bogato pesem, ki je oznanila rojstvo novega kulturnega naroda.

Janko Brezovar

Likvidnost naše organizacije združenega dela v letu 1975

V članku »Kaj je likvidnost podjetja, vzroki in posledice« sem na kratko podal osnovna teoretična izhodišča likvidnosti. V tem članku pa bi skušali povezati prakso s teorijo in tako ugotoviti stopnjo likvidnosti naše delovne organizacije za navedeno obdobje.

Spomnimo se osnovne definicije likvidnosti, ki glasi: »To je sposobnost podjetja, da v določenem trenutku (ob roku zapadlosti) izpolni (poravna) določene svoje obveznosti«.

Kako nam je uspevalo poravnati te obveznosti bomo ugotovili iz naslednjih podatkov; z gospodarskim načrtom za leto 1975 smo izračunali za planirani obseg poslovanja potrebna trojna obratna sredstva 63.608 din. Viri za pokritje potrebnih obratnih sredstev so po podatkih iz letnega načrta znašali 54.194 din.

Povežimo zopet prakso s teorijo; rekli smo, da vsaka gospodarska organizacija potrebuje za opravljanje svojih nalog določena sredstva. Ta sredstva gospodarske organizacije delimo po dveh vidikih in sicer:

1. po oblikah — s kakšnimi sredstvi razpolaga gospodarska organizacija,

2. po viru — od kod izvirajo pridobljena sredstva.

Če oboje povežemo lahko ugotovimo, da smo si že v gospodarskem načrtu za 1975. leto zastavili primanjkljaj na potrebnih obratnih sredstvih, ker nismo imeli pokritje (vira). Bilo je dogovorjeno, da bi primanjkljaj pokrili z najetjem dolgoročnih kreditov za obratna sredstva. Da bi nam stvar bila še bolj jasna povrnimo se na zadevo še enkrat; da bi ustvarili neto celotnega dohodka 258.860 din v letu

1975 smo potrebovali 63.608 din trajnih obratnih sredstev (surovine, polizdelki, nedokončana proizvodnja, gotovi izdelki...). Sedaj pogledajmo strukturo teh sredstev — po viru — od kod jih bomo dobili

	din
— iz poslovnega sklada	11.952,000
— dolgoročni krediti	14.642,000
— srednjeročni krediti	4.157,000
— kratkoročni krediti	3.700,000
— amortizacija v letu 1975	8.160,000
— poslovni sklad planiran za 1975	11.583,451
Skupaj	54.194,451

Vse razen prve postavke so plani. Če želimo v celoti izpolniti vse obveznosti, moramo plan 100 % realizirati in razliko med planiranimi sredstvi (63.608 din) in viri (54.194) nekje pridobiti (recimo s krediti).

Da bi uresničili iz strukture sredstev — po viru postavko, »planirani poslovni sklad 1975«, moramo ustvariti 96.986,097 din dohodka in ostanka dohodka 19.319,129 din, da bi lahko ob letošnji delitvi doseženega dohod-

ka izločili v poslovni sklad din 11.583,451. To pa verjetno ne bo dosegljivo, kar pomeni, da smo ustvarili še večji razkorak med sredstvi in viri.

Postavlja se vprašanje kako smo sploh potem poslovali, da smo poravnali svoji obveznosti, kako da nismo šli v sanacijo?

Odgovor je le eden. Sposobnost računovodje, da je najel in dobil kredite, s tem smo si podaljšali življenje.

Seveda, tudi plačila dobaviteljem so zaostajala in naša likvidnost je s tem bila na meji likvidnosti in nelikvidnosti. Ta pa je, kot jo že poznamo iz prejšnjega poglavja (članka), tako imenovana strukturalna nelikvidnost.

O prehodni likvidnosti ne bom govoril, ker je identična tej, le ta gre za tekoče dogodke med letom!

Po taki poti bomo lahko šli najdlje do prvega četrtega 1976. Ko bo stopil v veljavo novi zakon o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev.

Zato moramo premisliti, ukrepati... dokler je še čas.

Milan Vukašinović
(Nadaljevanje prihodnjic)

Osebni dohodek na računalniku

Vse priprave za prehod na avtomatski obračun osebnih dohodkov, so v Programsko razvojnem sektorju in v drugih službah delovne organizacije končane, in je odločeno, da z januarjem 1976 opustimo ročni obračun osebnih dohodkov.

Vsi oddelki, ki neposredno sodelujejo pri avtomatskem obračunu osebnih dohodkov, so bili točno obveščeni o načinu oddajanja podatkov, v programsko razvojni sektor in o točnih oddajnih rokih, po katerih se morajo ti oddelki držati, da so vsi podatki pravočasno pripravljeni

za obračun osebnih dohodkov. Ti strogi pogoji pri oddaji podatkov, v programsko razvojno službo pa so potrebni zato, ker računalnik ne sprejema nobenih naknadnih spreminjanj podatkov v tekočem obračunskem mesecu. To pomeni, da osebne dohodke v tekočem mesecu se ne da več ničesar spreminjati, ko je računalnik začel računati. To pravočasno posredovanje v pravih podatkih računalniku, pa ni odvisno samo od dohodka obračuna osebnih dohodkov in kadrovske službe, temveč tudi v veliki meri od nas samih. Namreč, če mi sami ne posredujemo pravočasno svoje osebne podatke ali spremembe v kadrovske službe, te službe ne morejo podatke posredovati računalniku. Rezultat takega neodgovornega ravnanja posameznikov pa je nepravilen obračun osebnih dohodkov.

Zato bi vse sodelavce opozoril na naslednje podatke:

1. Bolniške listke je potrebno sproti oddajati v knjigovodstvo osebnih dohodkov. Prvi delovni dan v mesecu je možna zadnja oddaja bolniških listkov za pretekli mesec. Vsi tisti bolniški listki, ki bodo oddani v knjigovodstvo osebnih dohodkov pozneje, bodo upoštevani šele pri naslednjem obračunu osebnih dohodkov. Tu moramo namreč upoštevati, da ti bolniški listi gredo še obvezno v pregled na zdravstveno zavarovanje, kjer jih potrdijo in vrnejo v našo delovno organizacijo. Ta postopek pa zahteva določen čas.

Od pravilno vpisanih podatkov so odvisni rezultati

Strokovna sodelavca iz centra za obdelavo podatkov

2. Odločbe za otroške dodatke je potrebno oddati v knjigovodstvo osebnih dohodkov do zadnjega dneva v mesecu, ker je ažuriranje matične knjige delavcev z novimi podatki, prvi delovni dan v mesecu. Vse odločbe za otroške dodatke, ki bodo prepoznane oddane v knjigovodstvo osebnih dohodkov bodo prišle v poštev šele v naslednjem obračunskem mesecu.

3. Nadomestila osebnih dohodkov za čas določenega zdravljenja ali medicinskih raziskav med delovnim časom se obračunava po členu 90. samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Čas odsotnosti za omenjene raziskave mora biti vpisana v dnevniku delovnih ur.

To pomeni, da morajo vsi posamezniki, ki koristijo zgoraj navedene izhode med delovnim časom, pravočasno oddati potrjene obrazce, ki so narejeni v ta namen.

4. Vse sodelavce prosimo, da pravočasno javljajo vse spremembe osebnih dohodkov (priimek, naslov) v kadrovske službe. Če matična kartoteka posameznikov ne bo pravočasno ažurirana s temi podatki, se lahko zgodi, da posameznik ne bo mogel vpisati »naloge za vpis« v hranilno knjižico.

Vse sodelavce naprošamo, da se dosledno držijo navodil in s tem pripomorejo k točnemu in ažurnemu vnosu podatkov v računalnik.

Tone Kopar

Letne sindikalne skupščine

Prav v teh dneh v našem podjetju potekajo letne sindikalne skupščine. Dnevni red letnih skupščin naj bi obsegal naslednje:

1. Izvolitev organov letne skupščine (delovna predstava, zapisnikarja, komisije za dopolnitev dokumentov sprejetih na skupščini).

2. Razprava in sprejem poročila o delu OOS v letu 1975.

3. Razprava in sprejem letnega delovnega načrta OOS za leto 1976.

4. Razprava in sprejem ključnega računa za leto 1975 in poročilo nadzornega odbora.

5. Razprava in sprejem finančnega načrta OOS v l. 1976.

Vse TOZD in DSSS imajo že prej določen čas in kraj zasedanja letne skupščine.

Naj se ustavim pri izdelavi letnega delovnega načrta za leto 1976. Podlaga za določanje nalog so: sklepi 8. kongresa ZSS, naloge v prilogi Delovne enotnosti št. 9 — stran 4, specifični problemi in naloge naše organizacije.

Osnutek letnega delovnega

načrta obravnava Izvršni odbor sindikata na svoji seji, ga dopolni in določi nosilce, roke in način izvršitve. Tako dopolnjen predlog letnega delovnega načrta je treba dostaviti vsem članom sindikata skupaj s poročilom vsaj tri dni pred letno skupščino. (Povzeto iz občinskega navodila predsednikom OOS za pripravo in izvedbo letnih skupščin).

Blagajnik mora pripraviti ključni račun OOS za preteklo leto po posebnih obrazcih v dveh izvodih ter enega izobesiti na oglasne deske, da imajo člani kolektiva vpogled na trošenje sredstev za leto 1975.

Nadzorni odbor je pred začetkom letnih skupščin pregledal blagajniško knjigo o poslovanju preteklega leta. Predsednik nadzornega odbora mora na letni skupščini podati poročilo o uspehu ali neuspehu poslovanja sindikalne blagajne.

Dobili smo tudi žiro račune za posamezne OOS. Po ugotovljenem stanju v sindikalni blagajni, bo treba denar, ki je bil do sedaj skupen, prenesti in raz-

deliti na enake dele na žiro račun vsake TOZD in DSSS.

Blagajnik mora pripraviti predlog finančnega načrta za leto 1976, katerega po obravnavi izvršnega odbora predloži letni skupščini v sprejem. Dnevni red letne skupščine ne sme imeti

točke, ki ne bi bila v zvezi s sindikalno dejavnostjo.

Pri pripravi in izvedbi letne skupščine IOS obvesti samoupravne organe, vodstva družbeno-političnih organizacij, vodje služb in TOZD.

Muhič Olga

Nekaj besed o mladini Elme

Kot vam je znano, imamo v naši organizaciji združenega dela v Črnučah tri OOSMS. Vsaka od teh ima zasnovan svoj akcijski program, ki predstavlja izhodišče za njihovo delovanje, vendar pa bo v osnovah vezan na program Sveta mladinskih organizacij, ki bo formiran do konca meseca januarja 1976. Svet mladinskih organizacij bo po svojem programu za leto 1976 organiziral proslavo ob dnevu žena, prazniku dela pri občinskem prazniku in po drugi strani tudi pri urejanju igrišč in nadzidavo počitniških hišic v počitniškem domu »Zatišje« Bašanija. No, to je le naš program, ki ga bomo izpeljali, če bo uprav-

ni odbor počitniškega doma dobil soglasje za nadgradnje s strani občine Umag. V tem primeru se bomo skušali povezati z mladinci iz ostalih organizacij združenega dela, ki imajo tudi v počitniškem domu Zatišje svoje sobe. Tako bi koristno združili s prijetnim, izmenjali bi izkušnje in mnenja, kar bo nam morda koristilo pri nadaljnjem delu.

Ob tej prihiki naj se zahvalim v imenu mladincev Elme tovarišu Harišu, ki nam je s svojimi risbami pomagal ustvariti prijetno vzdušje na prireditveni tošnji dedka Mraza.

Serif Đogić

Stališča o delovanju komunistov v SZDL

Na 12. seji občinske konference ZKS Ljubljana-Bežigrad, ki je bila 8. decembra 1975, so med drugim obravnavali tudi delovanje komunistov v SZDL kot najširši fronti organiziranih socialističnih sil v občini. V zvezi s tem je konferenca sprejela naslednja stališča in sklepe:

1. SZDL postaja kot organizirana fronta socialističnih sil najširša baza družbenopolitičnega delovanja delovnih ljudi in občanov v občini. Njena naloga je ob vodilni družbeni vlogi ZK in ob splošnih smotrih njene revolucionarne usmeritve, povezovati in združevati vse delovne ljudi v prizadevanjih za utrjevanje in razvijanje socialistične samouprave družbe in za ustvarjanje takih političnih možnosti, v katerih bo delovni človek postal resnični nosilec oblasti. Za-

radi tega je nujno, da se vsi komunisti vključijo v delo SZDL in kot aktivisti prispevajo svoj delež k njeni revolucionarni usmerjenosti.

2. SZDL kot fronta družbenopolitičnih sil združuje tudi družbene organizacije, razna društva in podobno. V SZDL deluje vrsta aktivistov, ki jim je potrebno pomoči pri njihovem delu in jih usmerjati. Nalogo osnovnih organizacij in aktivistov Zveze komunistov je, da spremljajo delo aktivistov Socialistične zveze in s tem razširjajo kadrovske možnosti za sprejemanje teh aktivistov v članstvo ZK.

3. Pri sedanjem delu so se krajevne konference SZDL, skušale organizirati tako, da bi v svoje delo pritegnile čim večje število delavcev in občanov. Lahko trdimo, da se je SZDL orga-

nizacijsko približala delovnim ljudem in občanom, vendar pa nekateri še niso našli prave vsebine dela, ki bo temeljila na interesu in prizadevnosti delovnih ljudi in občanov, pri izvajanju vseh družbenopolitičnih nalog.

4. Prilagajanje organizacijske strukture nekaterih družbenopolitičnih organizacij organizirano Socialistične zveze v občini in krajevnih skupnosti je pozitivno, kar omogoča usklajevanje stališč in enotno vodenje akcij v vsaki organizacijski celici.

Zato bi bilo dobro, če bi komunisti v družbenopolitičnih or-

nih družbenopolitičnih organizacij.

6. Z ustavo je prevzela Socialistična zveza široko zastavljene cilje. Za dosego teh ciljev pa bo potrebno tudi v večjih krajevnih skupnostih v bodoče zagotoviti vsaj enega stalnega organizatorja političnega dela.

7. Krajevne konference SZDL ne bodo mogle uspešno opravljati svojega dela, če ne bodo njih pogojev za svoje poslovanje imele vsaj minimalnih materialnih skupnosti v bodoče zagotoviti vsaj enega stalnega organizatorja političnega dela.

Zveza komunistov mora delovati v najširši bazi društveno-političnega delovanja delovnih ljudi v SZDL

Pričetek delovanja lastne hladne kuhinje v Črnučah

V tem članku želim sodelavcem iz Črnuč še enkrat na kratko opisati smisel in dejavnost hladne kuhinje v Črnučah, ki bo pričela delovati z dnem 2.2.1976.

Zakaj smo se odločili za tak način organizacije, nam je vsem znano. Zanima pa vas, kako bo kuhinja delovala.

Tople malice smo se odločili nabavljati v restavraciji INDUPLATI Jarše po ceni 10,00 din. Hladne malice (delikatesno blago za začetek, nato še izoblikovane hladne malice — vse v vrednosti bona za 10,00 din) pa bomo v celoti pripravljali sami in vam nudili po nizkih cenah. Poleg malic bomo pripravljali razne tople napitke in osvežilne pijače, ki bodo delavcem na razpolago med odmori. Po končanih preureditvenih delih, pa bomo mogoče organizirali ponudbo napitkov tudi po tovarni.

Kot vidite boste pri dopoldanski malici za bloke lahko izbirali toplo malico ali delikatese, na voljo pa vam bo kruh. Kupili pa boste lahko tudi pijače.

Zaradi premajhnega odjema toplih malic v popoldanskem delu bodo na razpolago hladne malice enako kot dopoldan tudi topli napitki.

Vsak delavec, se bo moral za 1 mesec vnaprej odločiti, ali bo kupoval tople ali hladne obroke (na vpogled bodo jedilni listi), delavci v izmenah pa samo za dopoldansko izmeno, kajti v popoldanski izmeni bodo tako in tako dobili le hladno malico. Seveda pa bomo v primeru večjega interesa za odjem toplih obrokov tudi te popoldne priskrbeli.

Za solidno postrežbo bodo skrbeli: novi ekonom — vodja kuhinje tov. Brodar Jože iz Mengša, Železnik Pepca, Zupančič Tončka in Krivec Marija. Mi jim zaželimo čim več lepih uspehov, tako pri okusu kot ceni malic in dobrem poslovnem uspehu.

Sebi pa želimo vaše zadovoljstvo v kar največji meri.

Jana Gostinčar

ganizacijah, ki o tem še niso razmišljale, povedli akcijo za prilagoditev organizacijske strukture organiziranosti SZDL na terenu.

5. Pri uresničevanju frontne naloge SZ se povečuje število aktivnosti, zaradi poenotenja akcij se morajo komunisti v občinskih krajevnih vodstvih družbenopolitičnih organizacij sprotno dogovarjati o prioriteti reševanja posameznih vprašanj in o delitvi dela, pri čemer je treba upoštevati družbene funkcije posamez-

vile krajevnim konferencam SZDL potrebna materialna sredstva, na podlagi določb družbenega dogovora o financiranju krajevnih skupnosti.

Enaka stališča so bila zavzeta tudi na peti seji centralnega komiteja ZK Slovenije, kar potrjuje, da se moramo komunisti še bolj aktivno vključiti v delovanje SZDL in dati svoj ustvarjalni del pri uresničevanju njene frontne naloge.

Jože Per

Izpit iz varstva pri delu

V skrbi za čim večjo varnost delavcev pri delu smo v skladu z zakonskimi določili organizirati preizkus znanja iz varstva pri delu. Ta preizkus je po zakonskih določilih potrebno opravljati vsaki dve leti. Izpiti so bili obvezni za vse tiste naše delavce, ki so s stališča varnosti pri delu posebno izpostavljena. Takšna delovna mesta so: površinska obdelava, avtomati, bakelit, vrtnica in delovna mesta elektrika, kakor tudi orodjarna, skladišče in pomožne dejavnosti. Izpit iz varstva pri delu so morali opravljati tudi konstrukterji, tehnologi in kontrolorji, katerih delo ravno tako zahteva znanje iz tega področja. Po zakonskih določilih pa morajo opraviti ta izpit tudi vodilni uslužbenci.

Iz teh udeležencev smo sestavili štiri skupine.

Najprej smo opravili predhodni preizkus, ki pa je pokazal, da znanje še ni zadovoljivo. Zato smo organizirali predavanja za vsako skupino posebej, v popoldanskem času od 13. ure naprej, šest šolskih ur. Po opravljenih predavanjih smo spet organizirali preizkus znanja, ki je dobro uspel, tako da so sedaj ta izpit opravile vse tri skupine. Izpit mora opraviti še skupina vodilnih, ki ga bo opravila v najkrajšem času.

Kandidati so izpite opravljali tudi v TOZD Elektromaterial Čatež, v TOZD Elektromaterial Lendava pa bo potrebno organizirati izpite v najkrajšem času.

Perko Stanko

Kljub temu, da smo že večkrat menjali dobavitelje malic, so nam naše servirke ostale zveste

Razgovor z direktorjem TOZD Elektromaterial Lendava

Direktorja TOZD Elektromaterial Lendava, tovariša Jožeta Rožmana, sem najprej zaprosil naj pove nekaj o sebi.

— Rodil sem se pred petdesetimi leti v vasi Filovci, ki je v Prekmurju pa tudi izven nje, znana po lončarski obrti. Tam sem preživel tudi otroška leta. Med vojno sem bil vajenec pri privatniku v bližnjem Dubrovniku. Se pred koncem vojne sem odšel na odslužitev v vojsko, kar sem naredil v JLA, po vrnitvi pa sem se takoj zaposlil kot kvalificiran ključavničar v podjetju Nafta v Lendavi. Pri Nafti sem delal do ustanovitve obrata Elme v Lendavi, to je do julija leta 1963. Med tem časom sem končal šolo za rudarske tehnike. Ko je bil ustanovljen obrat Elme, sem na željo vodstva Nafta prevzel delovno mesto obratovodje v tem obratu, hkrati mi je bilo obljubljen, da se lahko kadarkoli vrnem. Kljub raznim težavam in kljub temu, da prejemam v Elmi nižji osebni dohodek, sem ostal zvest temu kolektivu. Ko se je Elma v Lendavi razširila na dva obrata in postala bolj zaokrožena proizvodna celota, sem prevzel delovno mesto šefa te proizvodne enote. Po ustanovitvi TOZD v DO Elma pa sem bil imenovan za direktorja TOZD.

Tovariš Rožman, prej ste bili šef PE Lendava, zdaj pa ste direktor TOZD. Ali lahko poveste, po čem se ti delovni mesti razlikujeta?

— Ko se je PE Elma Lendava spremenila v TOZD, v proizvodnem aspektu ni prišlo do večjih sprememb, nastale pa so bistvene spremembe v samoupravnih organiziranosti. Mnoge samoupravne funkcije, ki so bile prej združene na nivoju podjetja, so se prenesele na TOZD. Kot direktor TOZD imam večje zakonske obveznosti in večjo odgovornost, tako navzven kakor v okviru DO, drugače pa se moje delo bistveno ne razlikuje od prejšnjega; le naziv se je menjal. Tudi prej sem bil kot vodilni delavec odgovoren za poslovanje PE, ki je zdaj TOZD.

Kot direktor TOZD imate največ stika s skupnimi službami. Ali ste pri dosedanjem delu naleteli na probleme pri odnosih med DSSS in TOZD?

— Odnosi med našo TOZD in DSSS so v glavnem v redu, saj

v sodelovanju z vodilnimi delavci posameznih sektorjev skupnih služb še ni prišlo do problemov. Bili so pa pojavi, da so se posamezni delavci v DSSS otesali svojih dolžnosti in poskušali odgovornost za določene stvari prenesti na TOZD. Prepričan sem, da tega niso delali zlonamerno, ampak zaradi nerazumevanja nove organiziranosti v DO. Prepričan sem, da se bodo skupne službe v bodoče še bolj trudile in dajale še več strokovne pomoči TOZD, tako na tehnološko-proizvodnem kot na samoupravnem področju.

Katere stvari po vašem mišljenju negativno učinkujejo na gospodarski uspeh naše TOZD?

— Največ negativno učinkujejo na gospodarjenje naše TOZD in DO objektivno pogojeni makroekonomski vplivi. Kar pa razmišljam o naših notranjih, subjektivnih, vzrokih sedanjega stanja, se mi vsiljuje pomislek, da raziskava domačega tržišča elektroinstalacijskega materiala ni bila dosledno opravljena. Planiranje za leto 1975 je premočno slonelo na povpraševanju po naših izdelkih v prejšnjih dveh letih, ko je na tržišču vladala konjunktura; že takrat pa bi morali upoštevati, da bo tudi nas zajela recesija.

V naši TOZD primanjkuje kadrov, predvsem tistih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Kaj je po vašem mišljenju vzrok pomanjkanja kadrov? Ali se to pomanjkanje občuti pri poslovanju TOZD?

— Vzrokov za to je več. Prvi je v splošnem pomanjkanju kadrov na nerazvitih območjih v SR Sloveniji, med katera spada tudi naša občina. Kadri iz nerazvitih območij odhajajo v razvitejše dele Slovenije pa tudi mnogi, ki so doma s teh območij, se po končanem šolanju ne vračajo nazaj, marveč ostajajo v večjih središčih. Drugi vzrok pomanjkanja kadrov je v tem, da naša TOZD združuje pri TIS manj sredstev kot druge delovne organizacije v naši občini. Tretji vzrok leži v naši nepravilni kadrovske politiki, saj kadrovska služba v preteklosti ni posvetila dovolj pozornosti vzgoji kadrov za potrebe Elme v Lendavi, zato se leti niso razvijali sorazmerno z razvojem in zahtevami proizvodnje. Pridobivanje kadrov pa še najbolj otežujejo podpoprečni osebni dohodki v naši TOZD. Ta problem pa ni prisoten samo pri nas, ampak v celi delovni organizaciji Elma.

Pomanjkanje strokovnih kadrov se čuti predvsem v tem, da smo tisti, ki smo tukaj preveč obremenjeni, medtem ko delo ni dovolj strokovno in dosledno opravljeno.

Kako ste sprejeli napoved o višku neposrednih proizvodnih delavcev?

— Z ozirom na izkušnje iz let 1965 in 1966 sem bil zelo zaskrbljen, kako bomo to vprašanje na našem nerazvitim območju reševali, saj se zavedam, da je pri nas lažje zaposliti sto ne-kvalificiranih delavcev kot ene-

ga odpustiti. Z istočasnim reševanjem pomanjkanja moške delovne sile v Črnučah in viška enake delovne sile v Lendavi, smo v decembru lanskega leta del tega problema, ob razumevanju vodstva podjetja in neposrednih proizvajalcev, že rešili. Rešili smo ga tako, da smo premestili petnajst delavcev iz Lendave v Črnuče.

Do sedaj se je Elma v Lendavi razvijala predvsem na račun intenzivnega zaposlovanja delovne sile, katere je, zaradi nizke stopnje zaposlenosti, na našem področju dovolj. Današnja gospodarska situacija pa potrjuje tendenco, da se podjetja ne bodo mogla več razvijati brez večjih vlaganj v avtomatizacijo proizvodnega procesa. Ali je bilo v Elmi že kaj storjenega za nadaljnji razvoj v tej smeri?

— S strani vodstva podjetja se je akcija v tej smeri začela že proti koncu leta 1974. Za avtomatizacijo in modernizacijo proizvodnje v Lendavi je bil odobren kredit Ljubljanske banke za manj razvita območja. Bila so zagotovljena tudi devizna sredstva za nabavo avtomatov za stiskanje bakelitnih izdelkov. Če bi bili od zveznih forumov dobili odobrenje za uvoz, bi lahko sodobno opremo naročili že

v novembru leta 1975. Od takrat so pretekli že trije meseci in še vedno ne vemo, če bomo dobili dovoljenje za uvoz sodobne opreme, s katero bi lahko izboljšali našo konkurenčno sposobnost na domačem, predvsem pa na tujem tržišču. S tem bi tudi izboljšali delovne pogoje v oddelku stiskalnic in iz proizvodnje bi lahko izločili nekaj najbolj zastarelih in iztrošenih stiskalnic.

Tovariš Rožman je v svojem okolju znan kot delaven in prizadeven človek, saj razen svoje službenega dela, že od začetka bivanja v Lendavi, aktivno deluje v družbenopolitičnih organizacijah in krajevni skupnosti, v zadnjem času pa tudi v SIS. Član ZKS je že od leta 1948. V zadnjih treh letih se še, ob vsem drugem delu, šola na visoki šoli za organizacijo dela, kjer trenutno pripravlja diplomsko nalogo za prvo stopnjo. Ves čas šolanja je opravljal delo na svojem delovnem mestu brez zadržkov, saj ni izkoristil niti vsega študijskega dopusta.

Tovarišu Rožmanu želimo, da bi bil v opravljanju sedanjih dolžnosti direktorja TOZD prav tako uspešen kot je bil na delovnem mestu šefa PE Lendava.

Stefan Spilak

Informacija o osebnem dohodku

Verjetno vse člane delovne organizacije zanima kakšne osebne dohodke bomo v letu 1976 prejeli, kako je s povečanjem osebnih dohodkov. Ob koncu leta smo se na zborih odločili, da se poveča vrednost točke za 24 odst. ali iz 46,00 na 57,04 din. To pomeni, da se masa, ki je namenjena za osebne dohodke poveča za 24 odstotkov.

Ta masa se izračuna tako, da vrednost točke pomnožimo s povprečno tromesečno vrednostjo realizacije. Poprečno tromesečno realizacijo izračunamo tako, da seštejemo točke prodaje (za tri mesece) in točke proizvodnje (za tri mesece) delimo s 6, število, rezultat, ki ga na ta način dobimo pomnožimo z vrednostjo točke (57,04 din) od zmnožka odštejemo 20 % za sklad nadomestil in ostalih dajatev. Ostanek se nadalje razdeli na povečanje osnov za 5 odstotkov za režijske delavce oziroma 10 odstotkov za proizvodne delavce in NEP.

Torej, če bi bila vrednost točke 46,00 din in NEP 0 bi v našem primeru ob 24-odstotnem povečanju vsak delavec skupaj s povečanjem osnove dobil za 24 % višji osebni dohodek.

Praktični primer za januar 1976:

Poprečne tromesečne realizacije $\times$ vrednost točke
a) 24-odstotno povečanje
 $76466 \text{ točk} \times 57,04 \text{ din} = 4.361.620,64 \text{ din}$

Sklad nadomestil in dajatev — 872.324,13 din
Sredstva za osebni dohodek — 3.484.296,51 din

b) stara vrednost točke
 $76466 \text{ točk} \times 46,00 \text{ din} = 3.517.436,00 \text{ din}$
— 703.487,20 din
= 2.813.948,80 din

Naslednja operacija je izračun osebnega dohodka, ki naj bi ga vsak delavec dobil ob normalnem poslovanju delovne organizacije in kot ga določa samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov brez NEP, za januar znaša ta vsota 3.191.336,13 din.

Če sredstva za osebne dohodke delimo s tem zneskom in pomnožimo s 100 odstotki dobimo odstotek NEP.

a) $3.484.296,51 : 3.191.336,13 = 1,0934 \times 100 = 9,34 \%$

b) $2.813.948,80 : 3.191.336,13 = 0,8817 \times 100 = (-8,817 \%)$

Če pogledamo primere za mesec januar vidimo, da v primeru vrednosti točke 46,00 din je NEP negativen, in sicer $-8,817 \%$ oz. pri vrednosti točke 57,04 znaša NEP 9,34 %. Torej lahko zaključimo, da bomo z večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo in povečanjem obsega prodaje dosegli, da se bodo tudi naši osebni dohodki povečali.

Jože Valenčič

Predstavljamo vam

Člane kolektiva, od katerih je največ odvisna perspektiva podjetja, kaj radi pokritiziramo kadar iz takšnih ali drugačnih vzrokov stvari ne tečejo čisto tako kot smo pričakovali. Včasih je temu vzrok, ker pre malo poznamo delo teh ljudi, sicer pa je najbolje, da za bralce STIKA napišemo kaj sem se pogovarjal z direktorjem Tehnološko razvojnega sektorja tov. ing. Novak Francem. Radoveden kot vedno sem mu zastavil nekaj vprašanj:

— Poznamo vas kot člana kolektiva, ki je dobršen del svojega delovnega časa, če lahko tako rečemo, žrtvoval za podjetje. Kdaj ste se pravzaprav prvič srečali z našo delovno organizacijo.

Moji stiki z Elmo segajo še v študijska leta. Kot študent strojne fakultete v Ljubljani in Elmin štipendist sem bil v letu 1957 na obvezni praksi, v obratu nekovin, kjer sem na hidravličnih stiskalnicah peklo ročne bakelitne polizdelke. Tedaj je bil bakelitni oddelek še v prostori sedanjega oddelka ključavničarjev trafo. Atrakcija v opremi je bila takrat stiskalnica na ročni pogon, na kateri so težaki pekli ohlajša vrstnih sponk. V letu 1958 sem opravljal obvezno počitniško prakso v orodjarni, kjer sem prvič neposredno do umel, da programski razvoj in napredek temelji na orodjarskih tehnologijah. Jeseni 1960 sem diplomiral pri akademiku profesorju ing. Lobetu na področju tehnologije obdelave stožčastih ozobljenj in se v januarju 1961 redno zaposlil v Elmi, kjer sem brusil teorijo s prakso na delovnih mestih v konstrukciji, v energetiki in investicijah. Štiri leta sem nato vodil tehnološko službo, zadnja štiri leta pa opravljal dolžnosti pomočnika direktorja.

— Naloge, ki nam jih nalaga ustava smo začeli izvajati tudi pri nas. Konstituirali smo se v več osnovnih organizacij združenega dela. Po novi organizacijski shemi ste imenovani za direktorja tehnološko razvojnega sektorja. Kaj lahko poveste v zvezi z delom, ki ga sedaj opravljate?

S konstituiranjem temeljnih organizacij združenega dela se je tudi v Elmi v organizaciji vodenja precej spremenilo. TOZD dobijo z večjimi širše samo-

upravnimi pravicami tudi širše dolžnosti, s tem se je pa izvršila tudi reorganizacija na področju poslovnega in tehničnega vodenja. Posamezne službe so se združile v sektorje in s tem je tudi tehnološko razvojni sektor zaobsegel projektivno, tehnološko službo, službo kvalitete, službo varstva pri delu in investicije. Na vodjo in koordinatorske vse teh funkcij pade odgovornost za celotni bodoči tehnični napredek kolektiva. Tega se strogo zavedam in na tem spoznanju bodo slonele vse delovne akcije sektorja.

Moj delovni dan, bi statistika razdelila približno takole: 1,30 ure oblikovanje internih in eksternih pismenih dokumentov, 1 uro — kontrola napredovanja izvajanja nalog, 0,30 ure — priprava na koordinacijske posvete po kritičnih tehničnih vprašanjih, 1,30 ure — pripravljala dela in načrtovanje akcij na investicijskem področju, 0,30 ure — pregled dnevne pošte in njena likvidacija, 1 ura — konsultacije in koordinacije v zvezi s tehnično problematiko, ki jo želijo rešiti sodelavci iz tehnološko razvojnega sektorja in drugi na nivoju vodstva sektorja. Petina ure — telefonski pozivi, tretjina ure — podpisovanje in kontrole dokumentov tehnične in finančne narave, 0,5 ure opravila v zvezi z nadomeščanjem glavnega direktorja in v zvezi s prenešenimi pooblastili. 2 uri — posvetovanja na nivoju kolegija, strokovnih komisij, seje samoupravnih organov, gospodarske zbornice, službena potovanja in ostalo. Skupaj zneso to 9 ur, kar pomeni, da moram k rednim delovnim obveznostim vsak mesec 7 do 8 popoldnevov. Seveda celotna paleta opravil dejansko ni razporejena tako enakomerno, kakor jo prikaže statistični podatek.

— Na vašem delovnem mestu se prav gotovo srečujete z mnogimi problemi, ki so v manjši meri specifičnega, v večini pa vsesplošnega pomena. Kaj lahko poveste o njihovih rešitvah?

Prav gotovo je nesmisel razmišljati o tem, kako enkrat za vselej probleme odpraviti. Reševanje najkompleksnejših tehničnih in ljudsko-odnosovnih problemov spada v sestavni del vodenja sektorja. Problemi vseh vrst se bodo v aktivnih delovnih odnosih vedno pojavljali in jih bo potrebno reševati. Zavedam se, da receptov za njihovo reševanje ni v tem bistvo teže in dinamike dela na vodilnem delovnem mestu.

— Kakšno bo vaše delo v bodoče? Imate morda kakšne posebne ideje. Kako bi ocenili ožji krog sodelavcev v katerih sredini delate.

Vsekakor je odnos med sodelavci eden najvažnejših faktorjev za uspešno delo.

Odnose s sodelavci ocenjujem prav dobro in mi je v taki sredini ustvarjati prijetno, večkrat celo užitek.

Moje delo bo v bodoče prav gotovo strokovno in racionalno.

Najbolj sovražim producente idej, ki iščejo realizatorje, ker dobri realizatorji niso nikdar brez dobrih idej. Elmina perspektiva sloni na dobrih realiza-

torjih, in sem prepričan, da bodo imeli vedno več dobrih idej, kot jih bodo uspeli realizirati.

— Člane našega kolektiva bo prav gotovo zanimalo, kako ocenjujete perspektivo podjetja in če smo že pri perspektivi, kaj menite o dohodku zaposlenih?

Ko govorimo o perspektivi podjetja, se moramo najprej spoznati, s katerega zornega kota gledamo na ta pojem.

Prvi vidijo dobro perspektivo podjetja v vedno boljših osebnih dohodkih, drugi v tem, da ne bi manjkalo dela, tretji v tem, da bodo imeli izdelki dober odjem itd.

Tako enostranska gledanja pogosto vodijo, kljub dejansko dobri perspektivi v pogosto individualna razočaranja. Menim, da ima Elma ugodno perspektivo nadaljnjega razvoja predvsem zahvaljujoč temu, da ima jasno in logično začrtano proizvodno — poslovne programe, ki temeljijo na dovolj specifičnih in kompleksnih tehnologijah, da ima dovolj stalno in vitalno nosilno strokovno kadrovsko jedro po sektorjih in TOZD, da drži primerno kvaliteto proizvodnje, da ima na trgu ime, da je večina delavcev marljivih in da imajo člani kolektiva velik posluš do razvojnih potreb in kriznih situacij, v našem racionalnem gospodarstvu tudi na račun osebnih dohodkov.

V kolektivu je kakor v družini. Izjemni rezultati so plod medsebojnega razumevanja skromnosti in preudarnosti.

— Poleg skupnih ciljev, ki jih imamo vsi prav gotovo vsak član še kakšno posebno željo, ki pa je ali pa ni uresničljiva. Česa si najbolj želite.

Moja posebna želja je vsekakor, da bi v novih samoupravnih prizadevanjih za neposredno samoupravljanje v TOZD in DSSS v nobenem trenutku ne pozabili na prepletene medsebojne soodvisnosti in upoštevali, da je samo v naši združeni akciji naša moč.

— Morda nepotrebno vprašanje. Se tudi politično udeležujete?

Ob celotni strokovni angažiranosti in potrebah za urejeno družinsko življenje sem moral zelo racionalno razporejati čas za družbenopolitično delo. V članstvo Zveze komunistov sem pristopil še kot študent drugega letnika leta 1956.

Med pomembnejše funkcije, ki sem jih vršil, bi štel: sekretar OO ZK in delegat VIII. kongresa ZKJ; trenutno sem pa imenovan za sekretarja aktiva Zveze komunistov v izvršnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije združenja TOZD elektroidustrije.

— Vam čas dopušča, da se še s čim ukvarjate v privatnem življenju. Morda imate kakšen konjiček. Gotovo se še najde kakšna prosta urica.

Ob vsej tej obremenitvi mi je konjiček partija šaha in kakšen zimski dan ugodne smuke, kar sprošča in rekreira.

Ne vem ali je potreben kakršenkoli komentar. V teh nekaj vrsticah smo v grobem spoznali človeka, komunista naprednih idej, katerega ena izmed največjih odlik je vsekakor poštenost. Zdravo mišljenje, zadovoljstvo pri svojem delu in marljivost bo vsekakor doprinesla, da bodo ideje zasnovane ter prej ali slej realizirane.

Stefan Kranjc

Trije hišni vogali

V prejšnji številki STIKA smo opisovali pomen izražanja grobih besed pri majhnih otrocih, danes pa pogledimo, kje izvirajo problemi z:

NAJSTNIKI

Tisoče izgubljenih staršev pripoveduje: »Kaj se je zgodilo s tem otrokom?« »Kar rečem svojemu petnajstletnemu sinu, nič ne pomaga!« »Naš z nami ne spregovori niti besede.« »Sina si sploh ne upam vprašati kam gre in kaj počne. Odgovori mi, da me ne briga« itd. No, podobno pa pripovedujejo tudi njihovi otroci: »Saj nima smisla, da jim kaj povem. Nikoli me ne poslušajo.« »S svojimi starši se nikoli ne pogovarjam, saj me ne bi razumeli.« »Ne zanima jih, kako se počutim.«

Puberteta prinaša največ težav pri vsakem doraščajočem otroku. Takrat najbolj potrebujejo naše razumevanje in dobro voljo. V predpuberteti in puberteti se vedenje otrok zelo spremeni: so vznemirjeni, uporni, zasranjani. Pri njih opažamo nove

poteze: željo po uveljavljanju, dogodivščinah hrupnosti itd.

Puberteta je v vzgojnem pogledu zelo pomembna, kajti vse otrokove navade iz tega obdobja ga bodo spremljale skozi vse življenje. Otrok se počuti na pol odraslega in si želi, da bi ga obravnavali kot sebi enakega. Če ga razumemo in spodbujamo njegovo samostojnost seveda v dopustnih mejah, je to najboljši način za medsebojno razumevanje. Otroka jemljite resno! Ne svarite ga in mu ne delajte moralnih pridig brez ustrezne, zelo podrobne utemeljitve. Veliko več boste dosegli, če mu boste mirno in sproščeno razložili, kaj vam ni všeč. Če pa se boste za povrh še malo pošalili, bo vaš ugled pri otroku hitro zrastle. V tem obdobju otroci zelo cenijo razumevanje njihove osebnosti in humor. Mnogim doraščajočim otrokom se starši zdijo nenadoma zelo dolgočasni, zastareli in neumni. Če lahko otroku ugajate, recimo, da še vedno hitreje tečete — ste že skoraj zmagali.

Jana Gostinčar

Krštenje v ulici 24. juni broj 32!

Kad sam odlučio da napišem ovu priču, za čitaoce »STIKA« ponadao sam se da će mnogi u njoj prepoznati sebe. Poklanjam je svim onim koji stanuju u ulici 24. juna 32 i neka mi oporoste ako ovo što im poklanjam nije ni jahta niti letnjikovac. A da li postoji lepši poklon od ovog kojeg ja poklanjam vama. Poklanjam vam ovih nekoliko redaka napisanih mojom rukom u kojima vam dajem ono najbolje, ono ljudsko, ono što cvjeta i umire u duši čovjeka.

Nad EMONOM su se vukli sivi zadimljeni oblaci i plakali toplim julskim suzama. Samo se još zakrvavljeno sunce na zapadu probijalo, kroz tu gomilu i njegove duge ruke su milovale vrhove ljubljanskih solitera. Masa se gibala mokrim ulicama, a vazduh je težak i opor. Visoko podšišan i sa starim drvenim

koferom u pohabanom modernom odijelu kroz plimu ljudi tiskao se on. Ujkani Bylljal. Zdepast, srnokos, pun udisala čisti vazduh njegovog zavičaja pomiješan sa mirisom zemlje, bunila su se i nezadovoljno udisala gradski smog. Njegovi pogledi su pomno gutali i divio se blještavim neonskim reklamama. Čekao je šesticu (avtobus) kojim će otputovati u svoj novi dom i otpočeti novi život. Da. Zemljak mu je pisao da dođe u Ljubljano i zaposli se i živi kao »gospodin«. »A i Slovenke su ti moj Bylljali... kao vile, zanosne i lijepe, lanene kose i sivih prozirnih očiju. A kad te ustrijele svojim pogledom... Eh! Vala! »Nije mu smetalo tiskanje i autobusna gužva, sav zanesen Bylljali je razmišljao — kako će sa zarađenim novcem kad dođe kući u svoje selo sa-

graditi novu lijepu kuću, a ocu Imeru kupiti novi fes. Baš su ova naša »braća« kulturni narod razmišljao je Bylljali, dok je gledao svoje saputnike za Črnuče.

Jeli ovo »Samski hotel«? Upi-tao je čovjeka kojeg je sreo na stepeništu pri ulazu u samski dom. Debeljko žmiravih potmulih očiju, pogleda ga cinički i nepoverljivo. Odmjerivši ga od kose do velikog nožnjaka, a obuhvativši i njegov drveni kofer procijedi: »Da tole je samski dom od ELME«. Da, da Elma, prozbori Ujkani i pokaza odresu svog zemljaka. Ja ću raditi u Elmi. »Jaz sem hišnik v Samskem domu in če hočeš stanovati tu, še predno opraviš zdravniški pregled in si sprejet na delo, moraš vnaprej plačati bivanje v samskem domu« rekao je pazitelj kuće. Škrto je Ujkani davao svoje hiljadarke za noćenje u samskom domu. Žao mu je bilo novca kojeg mu je otac Imer dao kad je pošao u bijeli svijet i rekao mu: »Bylljali, ove pare sam za naše žito dobio i dobro ih čuvaj!«

Već dva mjeseca Ujkani radi u ELMI — transporter. Zemljak ga pomalo izbjegava i Ujkani je većinoma sam. Za vreme malice on sjedi i jede čutke, a slaninu iz kupusa je dao Jožetu pošto njegovi vjerski zakoni mu ne dozvoljavaju da je jede.

Oči mu ponekad sa kupusa odlutaju na djevojke koje su tu pored njega. Eh! Da mi je bar jedna od njih, da je ova moja ova plavooka, ona... ona... Ček, kako no se ona zove? Irina, Kate, Zdenka, Štefka, Mira... Ne. Ne. Nije, neznam joj ime. Ali naučit ću ja i ova ime na jeziku, a tada... razmišljao je on.

Slobodne dane je provodio u svojoj sobi sa još dva cimera. Oči su mu gledale kroz prozor, a pogled lutao dole prema Jugu, dok je vjetar donosio miris zavičaja — Ujkani je uzdisao.

No jednog dana, kada se vratio s posla više nije mogao natići se na prozor i udisati čisti vazduh. Na prozoru su bile rešetke. Učini mu se da sanja i pred oči mu iskrnu lik njegove majke. »Sine nemoj nikad da dozvoliš sebi da dospiješ iza rešetki.« A vidi ti ovo. Bože što li je on to uradio pa je iza rešetki? Ide on kod »hišnika«, da se raspita. »Eh, Bylljali, to ti je zat — znaš ovi neki izlaze na krov da se sunčaju pa mogu polomiti crijep, a sam bolan znaš da jedan komad crijepa mnogo košta. A i bolje ti je ovako. Može ti ući tko kroz prozor pa odnijeti čebe s kreveta, a jedno čebe košta četerest hiljadarki. Opet je Ujkani uzdahnuo i vratio se da skuha makarone. Ali dok ne proljuču ide on kod zemljaka. Samo pola sata kasnije na stolu je ručak. Već u početku je u ustima osjećao čudan ukus. I...!? U kašici je primećio mali komadić slanine. Oči su mu bljesnule kao u ranjena tigra. A njegova dva cimera su se šeretski kao hijene kezili na krevetima. I bi Ujkani svašta napravio, da mu pred oči ne iskrnu lik majke i njena zakletva. Suze su mu tekle i kapale u porciju s makaronama po ko-

jim su se vijorili sitni komadići slanine, koju su mu cimera ubacili u makarone dok je on bio kod zemljaka. I ne bih on jeo ali... do plate su još sedam dana a on više dinara nema. S mukom je on i bez apetita nastavio svoj obed.

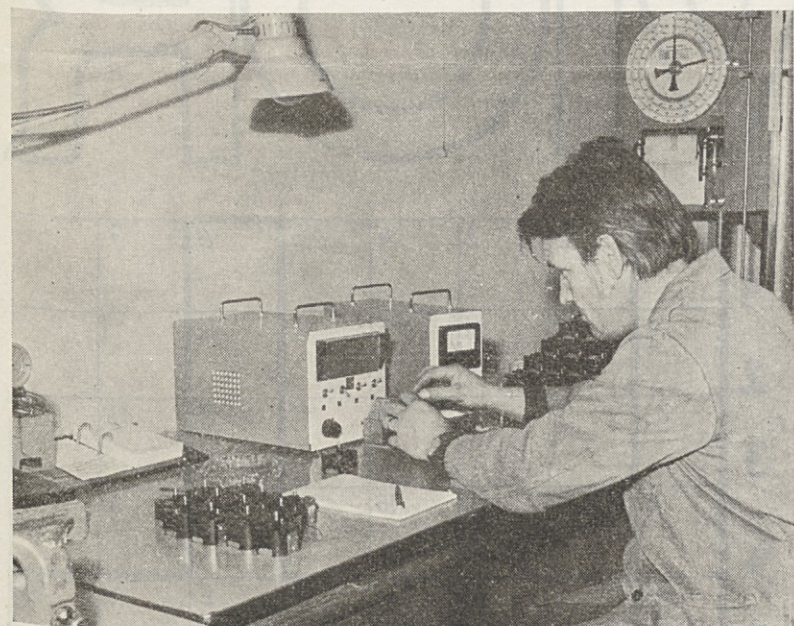
Napisao je on i ocu Imeru pismo da mu uredi pasoš da može otići u Italiju.

Već tri godine Ujkani radi u ELMI, a pošta mu stiže na adresu 24. juni 32. Irina je sada njegova, ali... on se više ne zove Bylljal. Franc, Franc je njegovo ime, pošto Irina više voli tako, a što bi rekli i njegovi roditelji? — kad bih znali da se on zove Ujkani Bylljal. Jučer je bio opet kot zemljaka. Daj mi posudi dva jurja, a imaš li uzgred i komad kruha? Imam malo slanine, znaš ja nemam novaca iako sam ovaj mjesec primio 193.000 plaće. No, nemam, kupio sam farmerke, platio stan četerdeset hiljadarki, znaš to je sa strujom. Ja i moj cimer potrošimo mnogo struje, oko sedamdeset hiljadarki na mjesec, tako kaže naš hišnik. Pošto mi veli imamo sto Watnu sijalicu, gramofon i rešo za kafu.

Pre neki dan sam navratio u njegovu sobu br. XY... Kad sam ušao nije me zapahnuo val narodnog melosa, na gramofonu je fingirala LP ploča za tzv. HARD ROK. Franc (naš Bylljal) nosi beat frizuru, a na njemu su farmerke s tiktetom LEJVI DŽONS. Irina Francjeva »draga« poput jegulje uvijek se u ritmu DEEP PURPLE, a cigaretu dogorelu mijenja cijelom i nježno pogledom miluje Franca (Bylljalija). U natkasni je pismo, sa datumom od prije godinu dana, u koje mu pišu da je njegov tata Imer preminuo sa njegovim imenom na usnama. Nije otišao na sahranu, a i majka mu je bolesna. No, njemu se ne žuri kući. Ustaje sa kreveta prilazi prozoru, otvara ga i sjetno gleda u daljinu. I sad su oblaci nad EMONOM, ali to više nijesu oni optimistični oblaci. Ispružio je ruku kroz rešetke i na dlan mu pade jedna nežna pahuljica, koja poput rose na suncu, i iz grudi dubok izdah. Imer, kuća, novac, Irina, Franc... šaputale su njegove usne. Neprijatno mi bi. Okrenuh se i izadoh, odlazeći iz mene sam čuo akorde SMOKE ON THE WATER pomiješane sa jecajima i suzama.

Petar Banović

Preizkušanje vezja zatemnilnikov

Tovariš Hariš pri preizkušanju zatemnilnikov

Kot je vsem poznano naša tovarna izdeluje tudi elektronski regulator svetlobe, tako imenovani zatemnilnik tip SZ 01. Le-ta je pretežno sestavljen iz doma-
ćih delov, ki jih izdeluje naša tovarna in pa kooperant — tovarna ISKRA v Trbovljah. Od njega prejemamo kompletno že sestavljeno vezje, ki je praktično srce tega aparata. Glede na to, da je ta vrsta aparatov sorazmerno draga je potrebno obdržati čim boljše kvaliteto raven, ki se jo izvaja s 100-odstotnim pregledom.

Za to vrsto preizkušanja je bilo potrebno izdelati aparaturo, ki omogoča kontrolo pravičnega delovanja elektronskega sistema zatemnilnika. S pomočjo sodelavcev, predvsem tov. Hariša in

ing. Arkota, nam naprava učinkovito kontrolira svetlobno delovanje, brum kondenzatorja, dušilke, sistem vklapljanja in kontrolo moči.

Po izdelani navedeni napravi je bilo potrebno še celo vrsto dogovarjanj in usklajevanj z kooperantom, da je naposled vezje našega zatemnilnika na primer-no visoki kvalitetni stopnji.

Naj dodam še to, da je napravo enake vrste izdelal tudi kooperant, kar je s tem omogočena enotna stopnja kvalitete zatemnilnika. Le tega pa bo potrebno v nadalje le še izboljševati, izpopolnjevati in dograjevati, da bo potrošnik kupoval izdelek, ki ga bo s pridom uporabljaj.

Janez Malovič

**DOPISUJTE
V
STIK**

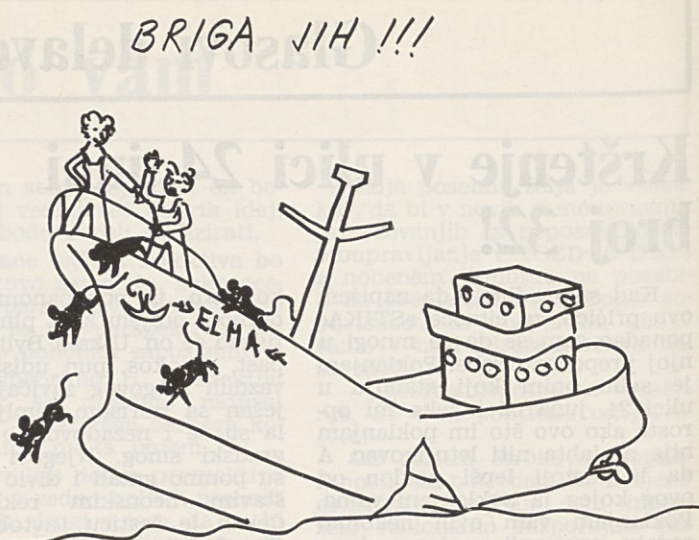
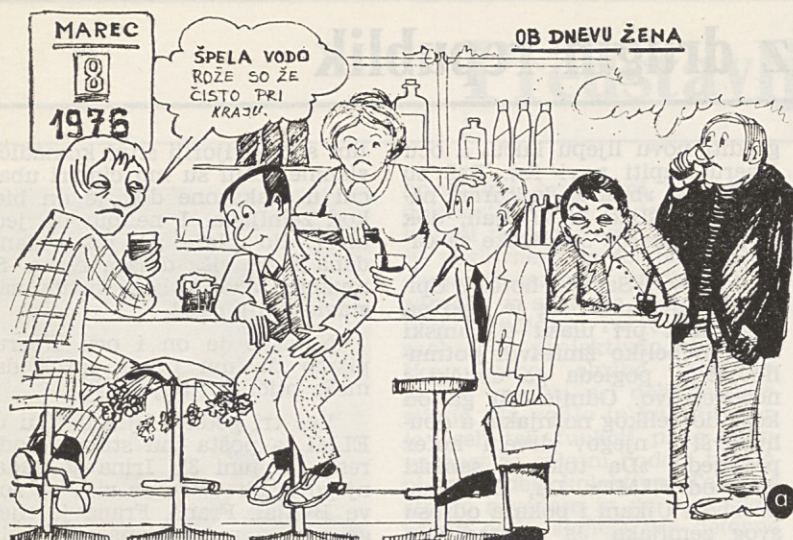
Glasilo STIK izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna gospodinjstkih aparatov in elektromateriala Ljubljana — Črnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno.

Odgovorni urednik: Vukašinović Milan.

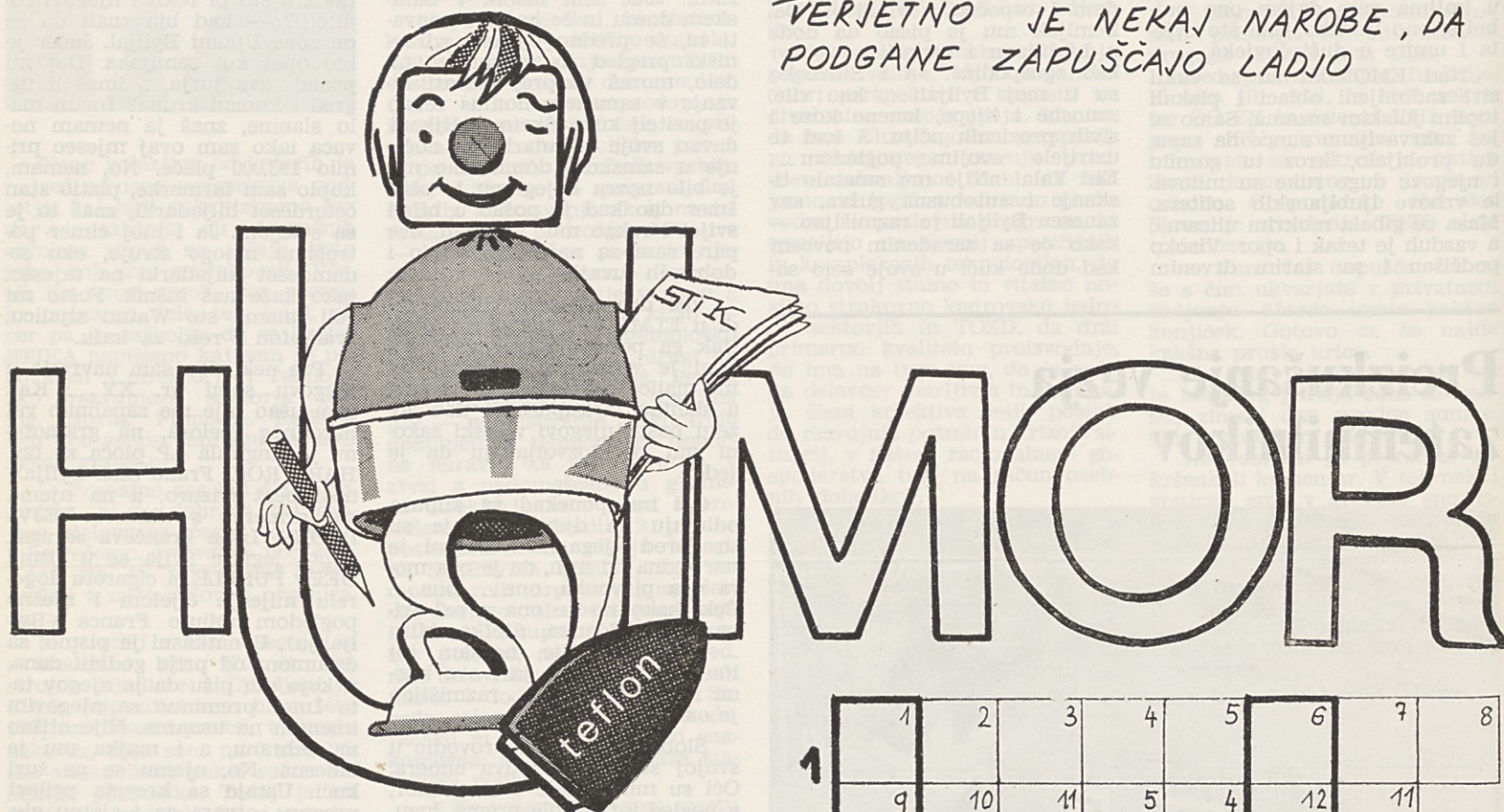
Telefon: 344 771

Rokopisov ne vračamo.

Tisk: Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani

VERJETNO JE NEKAJ NAROBE, DA
PODGANE ZAPUŠČAJO LADJO

KRATEK STIK

Po najnovejših podatkih smo izvedeli, da je naš športnik »Mate Parlov« trenutno na devetem mestu svetovne rang lestvice. Ne vem na kakšno mesto bi uvrstili našega tekmovalca, ki se je pred nedavnim potegoval za »Zlato rokavico«.

„REVOLUCIONAR“

ŠTEVILČNICA

VODORAVNO

1. Kemični element (SR)
2. Ruska prima balerina (Gallina)
3. Ženska, ki površno opravlja delo
4. Tlačilka za napajanje parnih kotlov
5. Eden izmed finalnih izdelkov naše tovarne
6. Nenabiti elementarni delček
7. Lekarnar
8. Premog, ki ima veliko kaloričnost
9. Eden izmed finalnih izdelkov naše tovarne
10. Glavno mesto SFRJ
11. Tožilnik (latinsko)

Pravilna rešitev križanke bo objavljena v naslednji številki STIKA.

KAJ? KAJ? - ELHA!!
TUDI ZA NJO SE JE TREBA
BO... BO... BO... „RITI“!

	1	2	3	4	5	6	7	8
1	9	10	11	5	4	12	11	
2								
3	13	9	13	14	11	3	15	11
4	7	5	8	16	15	2	4	3
5	10	7	15	11	10	5	7	15
6	5	16	12	2	3	7	5	
7	11	17	4	2	16	15	11	3
8	11	5	2	3	11	6	7	2
9	12	2	7	18	5	7	6	11
10	18	16	4	19	3	11	20	
11	11	15	9	21	11	2	7	12